

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW DOTYCHCZASOWYCH GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2017/2018**

JĘZYK POLSKI

KURATORIUM OŚWIATY
W KATOWICACH

wom
CZĘSTOCHOWA

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 12 stron (zadania 1- 22).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i polecenia.
4. Odpowiadaj własnymi słowami, chyba że w poleceniu określono inaczej.
5. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
6. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu.**
7. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
8. Rozwiązania innych typów zadań, np. wielokrotnego wyboru, na dobieranie, typu PRAWDA-FALSZ zaznacz w wyznaczonych miejscach w tabeli.
9. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
10. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsc opatrzonego napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIA

--	--	--

Etap: wojewódzki

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	3	3	1	4	1	3	4	2	1	1	2	4	2	1	1	3	3	1	2	3	1	14	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																							

Liczba punktów umożliwiająca uzyskanie tytułu laureata: 54.

Podpisy członków komisji:

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji sprawdzający pracę –
3. Członek komisji weryfikujący pracę –

Zadania 1. – 7. dotyczą powieści Henryka Sienkiewicza **OGNIEM I MIECZEM**.

Fragment 1.

Pan Skrzetuski przypatrywał się ciekawie tej nowej figurze, która istotnie zasługiwała na nazwę cudaka. Przede wszystkim był to mąż wzrostu tak wysokiego, że głową prawie powały dosięgał, a chudość nadzwyczajna wydawała go wyższym jeszcze. Szerokie jego ramiona i żyłasty kark zwiastowały niepospolitą siłę, ale była na nim tylko skóra i kości. Brzuch miał tak wpadły pod piersią, że można by go wziąć za głodomora, lubo ubrany był dostatnio, w szarą opiętą kurtę ze świebodzińskiego sukna, z wąskimi rękawami, i wysokie szwedzkie buty, które na Litwie zaczynały wchodzić w użycie. Szeroki i dobrze wypchany łosiowy pas, nie mając na czym się trzymać, opadał mu aż na biodra, a do pasa przywiązany był krzyżacki miecz tak długi, że temu olbrzymiemu mężowi prawie do pachy dochodził.

Fragment 2.

- Mości namiestniku, oto jest pan Powsinoga.
- Podbipięta – poprawił szlachcic.
- Wszystko jedno! herbu Zerwipludry...
- Zerwikaptur – poprawił szlachcic.
- Wszystko jedno! Z Psychkiszek.
- Myszykiszek – poprawił szlachcic.
- Wszystko jedno.

Fragment 3.

[...] spadło nań coś ciężkiego i obwinęło mu całą głowę, tak iż otoczyła go ciemność zupełna.

— Mości panowie! Ratujcie! — krzyknął bijąc piętami konia. [...]

Pan Zagłoba słyszał wrzask, krzyki przelatujących koło siebie jeźdźców, potem cały ten huragan przeleciał i naokół nastąpiła względna cisza. I znowu myśli, tak szybkie jak strzały tatarskie, poczęły mknąć przez jego głowę. „Co to jest? Co się stało? Jezus Maria! Wzięto mnie w niewolę!” [...] Widocznie owinięto mu głowę tak samo, jak on niegdyś Bohunowi. Ten ciężar, który czuje na ramieniu — to dłoń hajdamacka. [...] Czemu stoi w miejscu?

— Puszczaj, chamie! — krzyknął wreszcie przyduszonym głosem. [...]

— Puszczaj, chamie! Daruję cię zdrowiem!

Żadnej odpowiedzi. [...] Wówczas ostatnia pasja pochwyciła nieszczęsnego jeńca i dobywszy noża z pochwy wiszącej mu na brzuchu dał straszne pchnięcie w tył za siebie. Ale nóż przeciął tylko powietrze. Wtedy Zagłoba porwał obu rękoma za ową zaslonę obwijającą mu głowę i zerwał ją w mgnieniu oka. Co to jest? Hajdamaków nie ma. [...] Natomiast u nóg pana Zagłoby leży pułkowa chorągiew zaporoska. Widocznie uciekający Kozak cisnął ją tak, że drzewcem wsparła się na ramieniu pana Zagłoby, a płachtą pokryła mu głowę. Ujrawszy to wszystko i zrozumiałwszy dokładnie mąż ów oprzytomniał zupełnie.

— Aha! — rzekł — zdobyłem chorągiew.

Henryk Sienkiewicz, *Ogniem i mieczem*.
Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1987.

Zadanie 1. (0-3)

Nazwij rodzaje komizmu pojawiające się w przywołanych fragmentach utworu i uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do tekstu.

Fragment 1.

.....

Fragment 2.

.....

Fragment 3.

.....

Zadanie 2. (0-3)

Na podstawie znajomości utworu rozpoznaj bohaterów opisanych w poniższych fragmentach powieści. Napisz, jaką rolę odegrali w życiu Jana Skrzetuskiego i Heleny.

	Cytat	Bohater	Rola w życiu Jana Skrzetuskiego i Heleny
A.	<i>Między szlachtą umiał być dwornym kawalerem, między Kozaki najdzikszym Kozakiem, między rycerzami rycerzem, między łupieżcami łupieżcą. Niektórzy mieli go za szalonego, bo też i była to dusza nieokielznana i rozszalana. [...] Służył stepom, wichrom, wojnie, miłości i własnej fantazji.</i>		
B.	<i>[Był to] gruby szlachcic, który miał bielmo na jednym oku, a na czole dziurę wielkości talara, przez którą świeciła naga kość.</i>		
C.	<i>Miał on [Skrzetuski] pacholika [...], szlachcica chodaczkowego z Podlasia, lat szesnastu, ale franta kutego na cztery nogi, z którym niejeden stary wyga nie mógł iść o lepsze [...].</i>		

Zadanie 3. (0-1)

Wyjaśnij, dlaczego Podbipięta przez wiele lat odmawiał ożenku.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0-4)

Udowodnij, że Jan Skrzetuski żył według etosu rycerskiego. Podaj po jednym przykładzie do podanych w tabeli cech.

Lp.	Zasada etosu rycerskiego	Przykład z życia Jana Skrzetuskiego
1.	religijność	
2.	wierność wybrance serca	
3.	ponadprzeciętna odwaga	
4.	niesienie pomocy innym ludziom	

Zadanie 5. (0-1)

Oceń prawdziwość informacji w odniesieniu do *Ogniem i mieczem* jako powieści historycznej. Wybierz F przy zdaniu fałszywym.

1.	Akcja rozgrywa się w czasach, które dla autora są przeszłością, zamkniętym okresem historycznym.	F
2.	H. Sienkiewicz wprowadził do powieści prawdziwe postacie oraz autentyczne miejsca.	F
3.	Język, strój i sposób zachowania się bohaterów są typowe dla kultury pewnej epoki.	F
4.	Losy bohaterów fikcyjnych zostały pokazane na tle wydarzeń historycznych.	F
5.	Powieść jest wierną kroniką wydarzeń historycznych.	F

Zadanie 6. (0-3)

Do podkreślonych archaizmów dobierz odpowiadający im typ spośród podanych w ramce.

Lp.	Cytat	Typ archaizmu
1.	<i>Krzywdzisz [...]dobrych <u>żołnierzów</u> podejrzaniem.</i>	
2.	<i><u>Daruję cię zdrowiem!</u></i>	
3.	<i>Jan Zagłoba [...], co każdy <u>snadno</u> poznać może [...].</i>	

fleksyjny, fonetyczny, składniowy, słowotwórczy, wyrazowy, znaczeniowy

Zadanie 7. (0-4)

W imieniu Jana O. Zagłoby napisz zaproszenie na wieczór wspomnień „Wesołe jest życie staruszka”. Wykorzystując informacje z powieści, podaj, o jakich trzech wydarzeniach ze swojego życia bohater opowiadałby gawędy.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tekst do zadań 8. - 9.

Zbigniew Herbert

PRZESŁANIE PANA COGITO

Idź dokąd poszli tamci do ciemnego kresu
Po złote runo nicości twoją ostatnią nagrodę

idź wyprostowany wśród tych co na kolanach
wśród odwróconych plecami i obalonych w proch [...]

powtarzaj stare zaklęcia ludzkości bajki i legendy
bo tak zdobędziesz dobro którego nie zdobędziesz
powtarzaj wielkie słowa powtarzaj je z uporem

jak ci co szli przez pustynię i ginęli w piasku [...]

idź bo tylko tak będziesz przyjęty do grona zimnych czaszek
do grona twoich przodków: Gilgamesza Hektora Rolanda
obrońców królestwa bez kresu i miasta popiołów

Bądź wierny Idź

Zbigniew Herbert, *Przesłanie Pana Cogito*. W: *Pan Cogito*.
Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 1993.

Zadanie 8. (0-2)

Uzupełnij zdania dotyczące utworu Zbigniewa Herberta. Wybierz za każdym razem jedną z podanych możliwości.

1. Pan Cogito z wiersza jest
A. narratorem. B. *alter ego* autora.
2. Określenie *złote runo nicości* to
A. oksymoron. B. animizacja.
3. Postawa wyprostowana to synonim
A. zdrowia. B. godności.
4. Zdanie *zdobędziesz dobro, którego nie zdobędziesz* jest
A. peryfrazą. B. antytezą.

Zadanie 9. (0-1)

Wskaż sentencję, której Pan Cogito z wiersza Zbigniewa Herberta zawdzięcza swoje imię.

- A. *Człowiekiem jestem i nic, co ludzkie, nie jest mi obce.*
- B. *Nie wchodzi się dwa razy do tej samej rzeki.*
- C. *Myślę, więc jestem.*
- D. *Wszystko płynie.*

Tekst do zadań 10. - 12.

Krzysztof Logan Tomaszewski
PIOSENKA O LUDZIACH Z DUSZĄ

1. Zwykli ludzie noszą w sercach
Wiarę w miłość, czasem smutek.
W dzień powszedni zamiast w święta
Otwierają swoją duszę. [...]

2. Ludzie z duszą lubią Babla¹,
Stare książki już niemodne,
Od Gogola² do Remarque³ a³,
Ale żyją raczej skromnie. [...]

3. W wielkich miastach wielcy ludzie
Mają serca plastikowe.
Płacą kartą jak za towar
Za swe życie uczuciowe. [...]

4. Ludzie z duszą lubią kino,
Lecz najchętniej w iluzjonie⁴.
Chociaż czas ten dawno minął,
Najważniejszy był w nim człowiek. [...]

Krzysztof Logan Tomaszewski, *Piosenka o ludziach z duszą*.
<http://www.tekstowo.pl> [Dostęp: 21.01.2018]

¹ Isaak Babel – rosyjski pisarz, dramaturg i dziennikarz.

² Mikołaj Gogol – rosyjski pisarz, poeta, dramaturg i publicysta.

³ Erich Maria Remarque – niemiecki pisarz.

⁴ Iluzjon – *przestarz.* kino, głównie w początkowym okresie filmu niemego.

Zadanie 10. (0-1)

Dla osoby mówiącej w tekście *zwykli ludzie* symbolizują

- A. egoizm i smutek.
- B. kulturę i wrażliwość.
- C. naiwność i zacofanie.
- D. pracowitość i dobrobyt.

Zadanie 11. (0-2)

Określ prawdziwość zdań dotyczących utworu Krzysztofa L. Tomaszewskiego. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F, jeśli jest fałszywe.

1.	Bohaterowie w wierszu przedstawieni są na zasadzie kontrastu.	P	F
2.	O życiu człowieka przesądzają przede wszystkim wartości, które wyznaje.	P	F
3.	Człowieczeństwo, według podmiotu lirycznego, jest wartością, której ludzie nie potrzebują.	P	F
4.	Zastosowanie czasu teraźniejszego sprawia, że czytelnik przedstawione cechy uznaje za aktualne.	P	F
5.	Występujący w utworze przymiotnik <i>wielcy</i> oznacza ludzi o wybitnych osiągnięciach naukowych.	P	F

Zadanie 12. (0-4)

Określ prawdziwość zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F, jeśli jest fałszywe.

1.	Wszystkie przymiotniki w 3. zwrotce podlegają stopniowaniu.	P	F
2.	W 2. zwrotce wiersza znajdują się cztery wyrażenia przyimkowe.	P	F
3.	W 4. zwrotce występuje jeden spójnik zdania złożonego współrzędnie.	P	F
4.	W 1. zwrotce wiersza dwukrotnie występuje ubezdźwięcznienie wewnątrzwyrazowe.	P	F

Zadania 13. – 16. dotyczą powieści George’a Orwella FOLWARK ZWIERZĘCY.

Niebawem wyszło na jaw, gdzie zniknęło mleko. Świnie wlewały je sobie codziennie do karmy. Tymczasem dojrzewały wczesne odmiany jabłek [...]. Zwierzęta były święcie przekonane, że spady zostaną podzielone równo, jednak pewnego dnia ogłoszono, że mają zostać zebrane i przeniesione do siodlarni – dla świń. [...] Niezbędnych wyjaśnień udzieli Squealer.

– Towarzysze! – kwiczał głośno – chyba nie sądzicie, mam nadzieję, że my zjadamy jabłka i mleko, bo jesteśmy samolubni i żądamy przywilejów? Tak naprawdę, wielu z nas nie lubi ani jednego, ani drugiego. Sam nie przepadam za jabłkami. Naszym jedynym celem jest zachowanie zdrowia. Mleko i jabłka (dowiodła tego nauka, towarzysze) zawierają substancje niezbędne dla dobrego samopoczucia świń. My, świnie, pracujemy bowiem umysłami. Całe zarządzanie folwarkiem i jego organizacja spoczywają na naszych głowach. Dzień i noc trwamy na straży waszego dobrobytu. To dla własnego dobra pijemy mleko i zjadamy jabłka. Czy wiecie, co by było, gdybyśmy zaniedbali obowiązki? Wróciłby Jones! Tak, wróciłby Jones! Czy aby na pewno, towarzysze – kwiczał Squealer niemal z nutą błagania w głosie, kiwając się z boku na bok i szybko poruszając ogonkiem – czy aby na pewno nie ma wśród was nikogo, kto chciałby powrotu Jonesa?

Istotnie, jeśli zwierzęta były czegokolwiek zupełnie pewne, to tego, iż nie chcą powrotu Jonesa. [...] Konieczność utrzymania świń w dobrym zdrowiu była aż nadto przekonująca. Bez dalszych sporów wyrażono zatem zgodę, by zarówno mleko, jak strącone przez wiatr jabłka (oraz większość dojrzałych owoców, gdy zbierze się je z drzew) przypadły wyłącznie świniom.

G. Orwell, *Folwark zwierzęcy*.
Wydawnictwo Literackie MUZA SA, Warszawa 2010, s. 46-47.

Zadanie 13. (0-2)

Czy w przemówieniu wygłoszonym przez Squealera można dostrzec perswazję, czy manipulację? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do podanych definicji i do utworu George’a Orwella.

perswazja «łac. *persuasio* ‘przekon(yw)anie’» *książk.* «tłumaczenie komuś czegoś, namawianie lub odradzanie z przytoczeniem argumentów popierających słuszność zdania, przekonywanie kogoś o czymś»

manipulacja «fr. *manipulation*» *książk.* «wykorzystywanie jakichś okoliczności, naginanie lub przeinaczanie faktów w celu udowodnienia swoich racji lub wpływania na cudze poglądy, zachowania, nastroje dla osiągnięcia własnych celów»

Uniwersalny słownik języka polskiego. Pod red. S. Dubisza.
PWN, Warszawa 2003.

.....

Zadanie 14. (0-1)

Przyporządkuj cechy (A, B, C, D lub E) odpowiednim bohaterom (1, 2, 3, 4), a następnie dobrać reprezentowany przez nich typ człowieka (I, II, III, IV lub V):

Bohaterowie	Cechy	Typ człowieka
1. świnie	A. krytycyzm	I. władca
2. konie	B. pracowitość	II. policjant
3. owce	C. przebiegłość	III. robotnik
4. psy	D. bezmyślność	IV. wielbiciel
	E. bezwzględność	V. propagandzista

Wskaż właściwe przyporządkowanie. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. 1CI, 2DIV, 3BV, 4EII
- B. 1AI, 2BIV, 3DIII, 4CII
- C. 1CI, 2BIII, 3DIV, 4EII
- D. 1CV, 2BIV, 3AIII, 4EI

Zadanie 15. (0-1)

Jaki gatunek literacki reprezentuje utwór George'a Orwella? Wybierz odpowiedź 1 albo 2 i jej uzasadnienie spośród A-C.

Utwór *Folwark zwierzęcy* jest przykładem

1.	baśni,	ponieważ	A.	jest krótkim utworem o charakterze żartobliwym.
			B.	za pomocą prostego przykładu przekazuje wartości i prawdy uniwersalne.
2.	paraboli,		C.	jest niewielkich rozmiarów utworem o treści fantastycznej zawierającym ideały więzi społecznych.

Zadanie 16. (0-3)

Podaj przykłady z utworu potwierdzające, że folwark zwierzęcy działał jak państwo totalitarne.

Lp.	Sposób działania państwa totalitarnego	Przykład z powieści
1.	bezlitosny wyzysk	
2.	uprzywilejowanie rządzących	
3.	propagandowe kłamstwa historyczne	

Zadanie 17. (0-3)

Określ poprawność pisowni łącznej i rozdzielnej partykuł. Zaznacz P, jeśli zdanie jest zapisane poprawnie lub F, jeśli jest zapisane błędnie.

A.	Zosiu, napisz że do mnie szybko i dużo!	P	F
B.	Jeżdżę na rolkach niegorzej niż mój brat.	P	F
C.	A czemuż to zawdzięczam waszą wizytę?	P	F
D.	Warto by było wybrać się na jakąś wycieczkę.	P	F
E.	Znasz li ten kraj, gdzie najśłodsze jabłka dojrzewają?	P	F

Zadanie 18. (0-1)

Oceń poprawność odmiany zaimków. Wybierz zredagowane właściwie zdania.

1.	Chyba zgubiłam klucze, muszę je szybko znaleźć.
2.	Okno jest zamknięte, więc pomóż go otworzyć.
3.	Mamo, pożyczłabyś Zuzi tą niebieską bluzkę?
4.	Szpak zjadł to winogrono.

- A. Tylko wypowiedzi 1. i 2. są poprawne.
- B. Tylko wypowiedzi 2. i 4. są poprawne.
- C. Tylko wypowiedzi 1. i 4. są poprawne.
- D. Tylko wypowiedzi 3. i 4. są poprawne.

Zadanie 19. (0-2)

Zmodyfikuj zdania, używając różnych partykuł zgodnie ze wskazaną funkcją. Pamiętaj o poprawnym zapisie.

- A) Spotkaj się z przyjacielem.
wzmocnienie wypowiedzi
- B) Namalował ciekawy obraz.
wyrażenie przypuszczenia
- C) Widziałam to pismo.
potwierdzenie

Zadanie 20. (0-3)

Wskaż wykres, który odpowiada zdaniu *Zrozumienie tego, że życie jest krótkie, nie może odwieść nas od korzystania z atrakcji, jakich nam ono dostarcza.* Nazwij zdania składowe.

- A.
-
- B.
-
- C.
-
- D.
-

Nazwy zdań składowych:

.....

.....

.....

.....

Zadanie 21. (0-1)

Na podstawie zdań objaśniających uzupełnij podane związki frazeologiczne odpowiednimi czasownikami.

Objaśnienie	Powiedzenie
1. Unikać powiedzenia czegoś wprost. w bawelnę.
2. Mówić nieprawdę. coś z palca.
3. Złościć się. gromy na kogoś.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

